T. C.
DANIŞTAY
Onikinci Daire
Esas No : 1975/2395
Karar No : 1977/842

Özeti : Yüksek Hakimler Kurulundan gerekli kovuşturma izni alınmaksızın hakimin evinin aranması ve silâhlı muhafızlar nezaretinde karargâha götürülmesinin, yasalara aykırı ve hizmet gerekleriyle bağdaşmayan bir muamele, dolayısıyla ağır bir hizmet kusuru teşkil edeceği Hk.

Davacılar : Sevim Aksavrın, Tomris Aksavrın (Feridun Aksavrın varisleri)

Davalılar : 1 — Başbakanlık
2 — Milli Savunma Bakanlığı

Vekili : Av. Haldun Seler

Davanın Özeti : Hakimlik görevinde bulunan Feridun Aksavrin'in, 13/6/1972 günü Akyazı İlçesinde yapılan Şimşek - 1 Operasyonu sırasında Yüksek Hâkimler Kurulundan gerekli kovuşturma izni alınmaksızın evinin aranması, kendisinin silâhlı muhafızlar nezaretinde karargâha götürülmesi nedeniyle, hâkimlik vakarının rencide edildiğini belirterek açtığı tazminat davasında istenen 100.000 lira manevî tazminatın, dava devam etmekte iken ölümü sebebiyle varisleri bulunan davacılar tarafından kendilerine tazmini istenilmektedir.

Davalı Başbakanlığın Savunması'nın Özeti : Dava konusu uyuşmazlığın görüm ve çözümünün Danıştayın görevi dışında bulunduğu idarenin günün koşulları içinde tedbir almak zorunda bulunduğu, açılan davanın yersiz olduğu, kaldıki Danıştay Kanununun 72 nci maddesine göre idareye başvurulmadan dava açıldığı belirtilerek davanın reddi savunulmaktadır.

Davalı Millî Savunma Bakanlığının Savunmasının Özeti : 1402 sayılı Yasanın 6 ncı maddesine göre husumetin Başbakanlığa yöneltilmesi gerektiği, toplu mermi kaçakçılığı ve anarşistlerin destek yuvalarının kurutulması amacıyla düzenlenen operasyon sırasında Akyazı İlçesinde arama yapıldığı, Hâkim Feridun Aksavrin'in evinin özel olarak aranmadığı, kendisinin yanlışlıkla karargâha götürülmesinden hemen sonra serbest bırakıldığı, özür dilendiği, kusurun ağırlığının günün koşullarına göre değerlendirilmesi gerektiği belirtilerek davanın reddi savunulmaktadır.

Raportör Mehmet Ünlüçay'ın Düşüncesi : 1402 sayılı Yasanın 21 inci maddesi hükmüne aykırı olarak, hâkimlik görevinde bulunan davacıların murisinin silâhlı muhafızlar nezaretinde karargâha kadar götürüldüğü sabit bulunduğundan, idarenin yasa dışı eylemi nedeniyle davacılar murisinin duyduğu elem ve ıstırap karşılığı olmak üzere heyetçe takdir olunacak manevî tazminatın murislerinin ölümü nedeniyle davayı takip etmekte olan davacılara verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Scanned by CamScanner

Kanunsözcüsü Uzdem Akyüz'ün Düşüncesi : İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığınca 13/6/1972 günlü Akyazı İlçesinde yapılan Şimşek - 1 operasyonu sırasında Yüksek Hâkimler Kurulundan gerekli koğuşturma izni alınmadan, davacı Akyazı Hâkiminin evinin aranması ve bir binbaşı ve silâhlı erler nezaretinde evinden alınıp karargâha götürülmesi sonucu hâkimlik vakarının rencide edildiğinden bahisle 100.000 lira manevî tazminatın tahsili talep edilmektedir.

Kamu görevinin ifası sırasında fertlere verildiği iddia olunan zararlar nedeniyle o fertler tarafından dava açılabileceğinden ve açılan davalarda Danıştay görevli olduğundan, görev ve ehliyet defileri varit bulunmamaktadır.

1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 6 ncı maddesine göre husumetin Başbakanlığa hasri suretiyle davanın görülmemesi gerekmektedir.

12/10/1976 günlü dilekçe ve eki veraset ilâmından davacının öldüğü anlaşılmaktadır. Müteveffanın murisleri eşi ve kızı kararın kendilerine tebliğini istemek suretivle davayı takip edeceklerini bildirmişlerdir. Sanai Olgaç'ın Kazaî ve İlmî İctihatlarla Türk Borclar Kanunu ve İlgili Hususî Kanunlar isimli kitabının cilt : 1, sayfa : 452 de belirtildiği gibi, manevî tazminat istemi, ölenin mirasçılarına intikâl edebilmektedir.

Yüksek Hâkimler Kurulundan gerekli izin alınmadan hâkimin evinin aranması ve silâhlı erler nezaretinde karargâha götürülmesi, yasa dışı bir tutum teşkil etmekte ve bu yüzden uğranılan elem ve ıstırap karşılığı manevî tazminata hükmedilmesi gerekmektedir. İdare hatalı işlem ve eylemlerinden doğan maddî ve manevî zararları ödemekle yükümlüdür.

Açıklanan nedenle, miktarı heyetçe takdir ve tayin edilecek manevî tazminatın hüküm altına alınması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Onikinci Dairesince duruşma için saptanan 3/5/1976 günü davacı ve davalı idarelerin vekili Av. Haldun Saler'in geldikleri anlaşılarak yapılan açık duruşmada, taraflar dinlenip kanunsözcüsünün düşüncesi alındıktan ve taraflara son söz verildikten sonra duruşmaya son verildi. Dosyadaki tüm belgeler incelenerek gereği görüşüldü :

Kamu görevinin yapılması sırasında zarar gören kişilerin bu zararların tazminini istemiyle dava açmaları halinde bu davalara bakmakla Danıştay görevli olduğundan davalı idarelerin göreve ve ayrıca ehlivete ilişkin def'ileri ile davalı Millî Savunma Bakanlığının husumet def'i yerinde görülmemiştir.

Hâkimlik görevinde bulunan Feridun Aksavrin, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığınca 13/6/1972 günü Akyazı İlçesinde yapılan Şimşek - 1 Operasyonu sırasında, Yüksek Hâkimler Kurulundan gerekli kovuşturma izni alınmadan evinin aranması ve silâhlı muhafızlar tarafından evinden alınıp karargâha götürülmesi sonucu hâkimlik onurunun zedelendiğinden bahisle 100.000 lira manevî tazminat istemiyle dava acmıştır. Dava devam etmekte iken davacı Feridun Aksavrin'in mirasçıları Sevim ve Tomris Aksavrin verdikleri 12/10/1977 tarihli dilekçe ile murislerinin öldüğünü, kendilerinin, Danıstay Kanununun 93 üncü maddesi gereğince mirasçı sıfatıyla davayı takip etmek istediklerini belirtmeleri üzerine, ölenin mirasçılarının davayı takip etmeleri yerinde görülerek işin esasına geçildi.

1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 21 inci maddesinin (e) bendi hükmü, hâkimler hakkında Sıkıyönetim Komutanlığınca kovuşturma yapılabilmesini Yüksek

Scanned by CamScanner

Hâkimler Kurulundan izin alınması koşuluna bağlamıştır. Dava konusu olayda, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 8/4/1972 gün, 1973/1453-1918 sayılı yazısı ile Yüksek Hâkimler Kurulundan davacıların murisi Feridun Aksavrin hakkında kovuşturma yapılabilmesi için izin istemiş, Yüksek Hâkimler Kurulu ise 9/5/1972 gün Esas No: 1972/171, Karar No: 1972/180 sayılı kararı ile davacıların murisi hakkında ihsari soruşturma yapılması yolunda karar vererek Sıkıyönetim Komutanlığının istediği kovuşturma iznini vermemiştir.

Buna rağmen İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığınca Akyazı İlçesinde yapılan Şimşek-1 Operasyonu sırasında o yerde hâkim olan ve evi aranan davacıların murisinin silâhlı muhafızlar nezaretinde evinden alınarak karargâha kadar götürüldüğü sonra özür dilenerek serbest bırakıldığı dosyadaki belgelerin incelenmesinden anlaşılmaktadır.

Hernekadar davalı idarelerce verilen savunmalarda, Akyazı İlçesinde toplu mermi kaçakçılığının önlenmesi, anarşistlerin destek yuvalarının kurutulması amacıyla Şimşek-1 Operasyonunun düzenlendiği; özel olarak davacıların murisinin evinde arama yapılmadığı, bir yanlışlık sonucu karargâha götürülen davacıların murisinin hemen serbest bırakıldığı, kendisinden özür dilendiği belirtilmekte ise de; idarece Yüksek Hâkimler Kurulundan yasanın öngördüğü kovuşturma izni alınmamış; evinde arama için yasal ve ciddi hiçbir nedene dayanılmamış; ayrıca sözü edilenin o yerde hâkim olduğu, bunun doğuracağı olumsuz sonuçlar düşünülmeden silâhlı muhafızlar nezaretinde evinden alınarak karargâha götürülmüş; bu suretle tamamen yasa dışı ağır ve keyfi bir tutum içine girilmiştir.

Yukarıda açıklandığı biçimde haksız olan idarî işlem ve evlemden dolavı davalı idare sorumlu ve tazminle yükümlüdür. Feridun Aksavrin hâkimlik yaptığı ilçede yasalara aykırı, aynı zamanda hizmet gerekleriyle de bağdaşmayan bir muameleye maruz tutulurken davalı idare ağır bir hizmet kusuru işlemiştir. Bu hal davacıların murislerinin kisiliğini ve onurunu ağır biçimde zedelemiştir.

Duyulan elem ve ıstırap karsılığı ve evlemin ağırlık derecesi gözönünde tutularak takdiren 25.000 (yirmibeşbin) lira manevî tazminatın davalı idarelerden alınarak ölen davacı yerine geçen mirascılarına verilmesine; fazlava iliskin tazminat isteminin reddine; takdir edilen meblağ üzerinden hesaplanan 720 lira ilâm harcının peşin yatırılan 882,5 liradan mahsubu ile arta kalan 162,5 liranın 492 sayılı Harçlar Kanununun 31 inci maddesine göre istek halinde davacılara iadesine: takdir edilen miktar üzerinden pesin olarak alınan 720 lira harcın ve ayrıntıları aşağıda gösterilen 58 lira yargılama giderlerinden davanın haklılığı oranında hesaplanan 14,50 liranın davalı idarelerden alınarak davacılara verilmesine: davanın reddedilen kısmı üzerinden Avukatlık Asgarî Ücret Tarifesinin 11 inci maddesi 2 nci bendine göre hesap edilen 1400 lira avukatlık ücretinin de davacılardan alınarak davalı idareye verilmesine 22/3/1977 günü oyçokluğuyla karar verildi.

AZLIK OYU

Yargıçlık görevinde bulunan davacıların murisi Feridun Aksavrin'in İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığınca Akyazı İlçesinde yapılan operasyon sırasında Yüksek Hâkimler Kurulundan kovuşturma izni alınmaksızın haksız ve yasa dışı bir tutumla evinden alınarak karargâha götürülmesi sonucu, hâkimlik onurunun kırıldığı sabit olup, bu haksız ve ağır muameleden duyulan elem ve ıstırap karşısında, idarenin manevî tazminatla yükümlü tutulması gerekir ise de, manevî zararların tazminindeki amaç, patrimuanda zenginleşme değil, sadece duyulan elem ve ıstırabın karşılanması olduğundan bu nedenle olaydan duyulan elem ve ıstırap karşılığı olarak idare aleyhine 2.000 lira manevi tazminat hükmedilmesi görüşünde olduğumuzdan 25 bin lira hükmedilmesi yolundaki çoğunluk kararına katılmıyoruz.

Scanned by CamScanner